

Cyberpesten en de aanpak op schoolniveau

Gie Deboutte

Leefsleutels – UCLL

Voorzitter Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten

Wat kenmerkt de
Leefsleutels-aanpak?

Invalshoek

- Vorming voor scholen van het lager en secundair onderwijs (Leefsleutels): KiVa – STIPP – Cyberpesten
- Vorming t.a.v. ouders
- Casusgericht advies bij (cyber)pestincidenten: scholen, leerkrachten en ouders (Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten)
- Achtergrond: betrokkenheid bij onderzoek en ontwikkeling van onderbouwde tools voor (doelgroep)ouders en het onderwijsveld + voeling met de praktijk (Awel, VNKKtP)

De grens tussen pesten en cyberpesten is dun

(Cyber)pesten =

- Negatieve, kwetsende handelingen al dan niet via online communicatie/nieuwe mediagebruik t.a.v. hetzelfde slachtoffer
- Herhaling – intentionaliteit
- Onmacht slachtoffer
- Sociale functie pestende gedrag

Groepsdynamisch aspect: rollen (Salmivalli, 1996 & 2011)

Pesten en cyberpesten: de wenselijkheid van een samenhangend beleid

WANT GROTE VERWEVENHEID tussen beide fenomenen

- Variatie op het zelfde thema - gelijkaardige dynamiek – verwevenheid van de on- en offline positionering
 - 2/3de van cyberpestslichtoffers: ook op traditionele wijze gepest
 - Betrokkenheid bij klassiek pesten vergroot kans op betrokkenheid in online pestsituaties (als dader, slachtoffer of toeschouwer)
- Identieke gevolgen & combinatie on- en offline pesten vergroot kans op ernstige implicaties

Wat scholen nodig hebben?

Casus als vertrekpunt

- 6de leerjaar (basisonderwijs)
- Whatsapp-groepje (klasomvattend) 'ZonderX'
- Melding → Braaf gesprek met klas door zorgleerkracht
- Nieuw bericht 'X-moet-er-uit!'
- Ouder neemt contact met school → foto's en berichten worden op verzoek van de school (en de ouder) verwijderd
- **Hoe verder???**

Wat leert deze casus?

- School hanteert een ad hoc beleid: beperkte kijk op (cyber-) pesten en over aanpak ervan, geen afspraken, geen draaiboek, geen handelingsplannen (wat doe je als...?)
- Knowhow m.b.t. profiel pesters & groepsdynamiek is beperkt
- School neemt haar verantwoordelijkheid maar mist houvast en doelgerichtheid: bezorgdheid en angst zetten de toon

Andere vaststellingen?

- Voorzichtige incidentaanpak en **weinig tot geen consequenties voor de pesters**
- Waar blijft de **klassenleraar**? Waarom staat die aan de zijlijn?
- Waar zijn de **ouders**? Wat met de ouders?
- Is er echt **oog voor de nood van het slachtoffer**?
(Veiligheid – Vertrouwen - Verbondenheid)

Wat onderneemt Leefsleutels t.a.v. scholen/leerkrachten?

Wat willen we bereiken?

- **Awareness creëren & inzicht, competenties en handelingsbereidheid doen toenemen:** team, leerlingen en ouders
- **Duurzaam (=volgehouden), effectief en onderbouwd beleid installeren:** integreren in het DNA van de school
- **Positieve sfeer:** warme scholen en klassen – enthousiasme
- **Expertisedeling** tussen scholen

Integraal beleid = sterk beleid

Preventie

Signalering

Interventie

Nazorg

Voorbeeld 1: KiVa

- Fins bewezen-effectief antipestprogramma, met aandacht voor opvallend, subtiel pestgedrag & cyberpesten
 - Team versterken – 1 KiVa-kerngroep/school
 - Speelplaatswerking
 - Lessen en Games (o.m. mediawijsheid en cyberpesten)
 - Ouders informeren en betrekken
- 100 Vlaamse basisscholen + PWA-diensten / buitenschoolse opvang

Voorbeeld 1: KiVa

KiVa-scholen boeken succes:

- Reductie van pestgedrag(!!) en slachtofferschap
- Minder signalen van angst en depressie
- Meer vertrouwen in medeleerlingen en leerkrachten
- Hoger welbevinden, schoolse motivatie stijgt, positief effect op leerresultaten

Hoe werkt KiVa?

**Leerling-
niveau**

**School
zet
sterk in
op KiVa**

**Meer
(in)voeling met
SL +
Andere kijk op
houding peers
en leerkrachten**

**Afname
pesterijen**

**Wijziging
houding
bijstanders
+ gedeelde
kijk op
houding
leerkrachten**

**Afname
pesterijen**

**Afname
Slachtoffer-
schap**

**Klas-
niveau**

Voorbeeld 2: STIPP

**STERK IN PESTPREVENTIE –
begeleidingstraject i.f.v. beleidsversterking**

- Kernteams als lerend netwerk**
- 4 volle trainingdagen met tussentijdse taken i.f.v. implementatie**
- Maatwerk – actiegericht**
- Pesten en cyberpesten**

Voorbeeld 3: Cyberpesten

- Kennisopbouw – kennisverbreding
- Up to date informatie (op basis van wetenschappelijke inzichten)
- Aandacht voor
 - Eigenheid cyberpesten
 - Pedagogische verantwoordelijkheid leerkracht/school: wat en hoe?
 - Hoe toewerken naar effectieve aanpak: schoolniveau – klasniveau - individueel niveau
 - Optimaal benutten van know-how en ervaringen van de leerlingen

It's up to you

It's up to you

De film

In de klas

Credits

Registreer

Al een account? [Login](#)

De interactieve film

In de film wordt de hoofdpersoon geconfronteerd met een aantal pestsituaties. Door de jongeren zelf keuzes van de hoofdpersoon te laten maken ervaren ze de gevolgen van hun acties en creëren ze hun eigen persoonlijke verhaal. Hierdoor wordt in de discussie het onderwerp vanuit verschillende kanten belicht en leren jongeren van elkaar wat hun rol als individu en als klas is in cyberpesten.

<https://www.schoolenveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/its-up-to-you/>

Dank voor jullie aandacht!